

VYUŽITÍ ZAHRANIČNÍCH ZKUŠENOSTÍ PŘI PŘÍPRAVĚ PROFESIONÁLA ARMÁDY ČR

Nové potřeby a perspektivy rozvoje armády vyžadují věnovat pozornost mimo jiné i problematice přestavby výchovně vzdělávací soustavy, jednotlivým inovačním opatřením ve vyspělých zahraničních armádách. Poznávání vzdělávacích systémů vojenského školství v zahraničí se v současné době dostává stále více do popředí zájmu pedagogických a řídicích pracovníků armády, i jednotlivých vojenských škol v republice.

Při vymezování požadavků na přípravu odborníků pro armádu, na jejich odbornou přípravu a profesní dovednosti je možné využívat všech dostupných poznatků a zkušeností. I přes snahu vytvořit vlastní model, bude vhodné využít možností odvozovat parametry vývoje vojenského vzdělávání i od vzdělávacích systémů jiných vyspělých zemí a armád.

Proces inovací a zdokonalování přípravy vojenského profesionála naší armády vyžaduje rozvíjení výzkumných aktivit v řadě oblastí.

Jde zejména o **oblast prakticko-poznávací** s cílem poznat fungování a vývoj armádních výchovně vzdělávacích systémů v zahraničí. Nedílnou součástí se musí stát kritické posouzení našeho současného vojenského školství na pozadí parametrů vývoje vyspělého světa. V této rovině jde o zdůraznění potřeby změn současného pojetí přípravy odborníků pro armádu na vojenských školách. Současně je nutné využít a tvůrčím způsobem aplikovat i pozitivní poznatky a zkušenosti z dosavadního vývoje našeho vojenského školství.

Druhá oblast pak má posloužit jako **nabídka možných cest a variant řešení** v procesu předpokládaných změn založených na dovedné aplikaci progresivních zahraničních zkušeností. Přesuny i další změny v obsahu a charakteru práce vojenského profesionála budou v budoucnu klást zvláště vysoké nároky na systém vojenského vzdělávání, zejména na vojenské školství, jeho schopnost rychle se přizpůsobovat požadavkům praxe při zachování vysoké kvality přípravy studentů různých kategorií.

■ Zaměření výzkumných aktivit

Dosavadní poznatky o systému přípravy vojenských odborníků v zahraničí jsou velmi kusé. Dlouhodobě nebyly systematicky zpracovávány. Rozvojem styků s vojenskými školami v zahraničí jsou postupně získávány potřebné studijní materiály - obsahy a plány studia, ročenky některých škol apod.

Pozornost v této etapě výzkumu byla věnována vzdělávací politice, popisu a zhodnocení vzdělávacích soustav a jejich institucí, vzdělávací koncepce, struktury a organizaci vzdělávání. V nezbytném rozsahu byla pozornost věnována také analýze vzdělávacích cílů, obsahu a metodám výuky, charakteristice účastníků vzdělávání, dosahovaným výsledkům vzdělávání a vývojovým trendům.

Cílem výzkumu bylo:

a) provést výběr a definování takových poznatků a zkušeností výchovně vzdělávacích systémů vojenského školství v zahraničí, které lze aplikovat jak v rámci vysokoškolského vzdělávání v naší armádě, tak i na jednotlivých vysokých školách, zejména na Vojenské akademii v Brně,

b) formou doporučení vymezit míru, způsob a podmínky této aplikace v jednotlivých etapách modernizačních změn.

Realizace tohoto cíle měla a má napomoci přechodu od nahodilého výběru zahraničních zkušeností k cílenému, od zevšeobecnování získaných dílčích poznatků k řízenému výběru. Důslednou analýzou teoretických názorů a praktických opatření nahradit jejich prosté popisování. Dospět tak k formulování typických rysů a vývojových tendencí. Ukázat jejich genezi, pokusit se poznat, nakolik vyhovují v dané zemi. Vážít specifiky okolností - tradice, mentalitu, zdroje a možnosti fungování ve zkoumané výchovně vzdělávací soustavě apod. Vzdělávací systém obecně a systém vzdělávání vojenských odborníků zvlášť, není přenosný. Je závislý na sociálních, kulturních i ekonomických faktorech každé země.

Souhrnně lze uvést tyto globální poznatky:

a) Čím menší je počet obyvatel státu, tím větší pozornost je věnována kvalitě i rozsahu vzdělávání obyvatelstva obecně a přípravě odborníků v armádě zvlášť - tj. tím větší jsou požadavky na úroveň vzdělávání vojenských odborníků.

b) Vojenské školství daného státu a jeho ozbrojených sil tvoří systém navzájem kooperujících prvků, zajišťujících celoživotní vzdělávání vojenských odborníků.

Klíčovým momentem se stále více stává požadavek úplného vysokoškolského vzdělání důstojníků.

c) Svěbytné vojenské školství je atributem moderní evropské armády. Má dlouholeté tradice. Lze předpokládat, že v Evropě si vojenské školství udrží své důležité místo a úlohu při přípravě vojenských odborníků.

■ Závěry

1. Je žádoucí, aby budoucí voják-profesionál na počátku své vojenské kariéry prošel určitým druhem obecné vojenské přípravy koncipované tak, aby respektovala jeho začlenění do kategorie poddůstojníků, praporčíků nebo důstojníků.

2. Orientace na to, aby každý důstojník dostal možnost získat v armádě vysokoškolské vzdělání je správná. Jde o světový trend a lze jej vyvodit i z našich zkušeností. V tomto směru bude nutné posoudit a stanovit po jak dlouhé praxi by mu mělo být poskytnuto, jaká by měla být délka, členění a míra obecnosti.

3. Bude nezbytné vytvořit systém škol druhů ozbrojených sil, který by řešil přípravu na konkrétní funkce u vojsk. To znamená diverzifikovat vojenské vzdělávací instituce, obsah a formy vzdělávání.

4. Bude vhodné uvažovat o obnovení vojenské přípravy (na smluvním základě) zájemců z řad studentů civilních vysokých škol. Po vymezení potřeb armády modernizovat, popř. nově formulovat obsah, cíle, metody i formy této přípravy.

Má-li proběhnout transformace vojenského školství do nově chápáného systému vojenského vzdělávání úspěšně, má-li tento systém sehrát dominantní roli v celém procesu modernizace armády, musí být požadavky na vojáky z povolání a cíle jejich přípravy v plném rozsahu realizovány mimo jiné za podmínek, kdy:

- stát ve svých dokumentech nejvyšší právní síly deklaruje rozhodnutí bránit suverenitu státního území a k tomu přísně vymezí opatření v oblasti ekonomiky, vojenství a další,

- s tímto rozhodnutím se ztotožňuje většina obyvatel a projevuje potřebné odhodlání k obraně suverenity a státní celistvosti země,

- potřebný počet obyvatel státu je rozhodnut celý, popř. část svého produktivního věku věnovat službě v armádě, přičemž zbytek obyvatelstva toto rozhodnutí chápe jako společensky přínosné a potřebné,

- charakter, obsah a metody činnosti všech skupin vojenských profesionálů budou efektivní a racionální a dostane se jim odpovídajícího společenského i materiálního ocenění.

Je nutno konstatovat, že v celé řadě ekonomicky vyspělých zemí Evropy nejsou tyto podmínky jednoznačně naplňovány. K řešení této situace je zpravidla volen kompromis, popř. postupná realizace. To znamená, že u těch podmínek, které nejsou všeobecně přijímány i přes svoji objektivní nutnost, bude potřebné:

a) vytvořit soustavu finančních či materiálních stimulů, kdy jedinec i přes neztožnění se (úplně nebo částečně) se službou v armádě bude ochoten ji vykonávat,

b) formulovat vhodný soubor argumentů, zvolit vhodné způsoby jejich prezentace tak, aby po určitém období působení rozhodující část populace je přijala a v potřebné míře se s nimi ztotožnila.

Úvahy o možných úpravách koncepce systému vojenského vzdělávání vycházejí z potřeby zkvalitnit přípravu vojenských odborníků pro Armádu České republiky v těsné vazbě na proces její profesionalizace. Je vhodné je chápat jako určitý pokus aplikace dlouhodobých zkušeností vyspělých zahraničních armád. Nelze přitom opomenout, či nebrat v úvahu odlišný sociálně politický systém i ekonomické podmínky v těchto zemích a tradice jejich armád i národního (státního) vzdělávacího systému jako celku.

Doc. PhDr. Josef Š m a j s, CSc.
(Masarykova univerzita, Brno)

FILOZOFICKÝ ROZMĚR EKOLOGICKÉ KRIZE

Současná ekologická krize je pro lidskou kulturu nejvážnější existenciální hrozbou. Filozofie, disciplína s nejvyšší úrovní abstrakce, může přispět k jejímu překonání zejména tím, čím jiné formy duchovní kultury nedisponují: konceptem ontologické podstaty této krize.

Části odborné veřejnosti je již zřejmé, že přírodu neničí jen lhostejní, dezorientovaní, či dokonce zlí lidé. Globální ekologická krize není vlastně konfliktem mezi člověkem a přírodou, jak se to obvykle jeví obyčejnému myšlení i neekologické vědecké a filozofické interpretaci. Tento antropocentrický přístup totiž na jedné straně přeceňuje rozdíl mezi člověkem a ostatními formami života (do jejichž funkčního systému člověk náleží) a na druhé straně nedoceňuje to, co vyvolává konflikt: protipřírodní předmětnou formu kultury.

Dnešní ekologická krize je totiž konfliktem dvou opozičních planetárních systémů: biosféry a technosféry. A právě v tomto smyslu má svou skrytou ontickou a ontologickou dimenzi. Její správné pochopení vyžaduje novou ontologii, protože tradiční ontologie si půdu pro přímé filozofické postižení podstaty globální ekologické krize nevytvořila.